

## ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ДОСУДОВОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

Сучасна демократизація відносин влади й суспільства переорієнтувала традиційні завдання більшості державних та муніципальних інституцій, що забезпечило розширення прав особи, але водночас стало чинником формування підґрунтя для виникнення значної кількості спорів, щодо яких адміністративне судочинство стало найбільш поширеним і прийнятним способом розв'язання. Рівень довіри до адміністративних судів у суспільстві є одним із найвищих, що, безумовно, є підтвердженням їхньої ефективності, а також фактором, який забезпечує постійне зростання кількості звернень за захистом порушеного права. Зумовлюють цю тенденцію системні проблеми формування управлінської гілки влади, наявність прогалин і неузгодженостей у правовому регулюванні компетенції органів державного управління, місцевого самоврядування, розмежування повноважень між окремими органами. Крім того, на ріст навантаження адміністративних судів впливає розширення кола справ, віднесених до їхньої юрисдикції, введення нових видів провадження. Сьогодні адміністративні суди розглядають величезну кількість заяв у стислі процесуальні строки, що не може не позначитись на якості судового розгляду, а отже, судових рішень. Відтак в умовах радикальних змін у державі проблема ефективного та швидкого вирішення конфліктів надзвичайно гостро постає перед системою забезпечення здійснення правосуддя.

Поряд зі спрощенням судових процедур одним із перспективних напрямів удосконалення порядку розгляду й вирішення публічно-правових спорів є запровадження альтернативних (позасудових, досудових, квазісудових) способів врегулювання та вирішення конфліктів між учасниками публічно-правових відносин. Медіація як спосіб врегулювання спору із залученням третьої незалежної особи – медіатора – набула значного поширення в приватноправовій сфері, але, враховуючи позитивний світовий досвід, а також об'єктивну необхідність в умовах критичної навантаженості адміністративних судів, все частіше звучать пропозиції щодо вироблення аналогічного механізму, адаптованого для публічно-правової сфери.

Примирювальні процедури є досить різноманітними й можуть здійснювати як у межах судового процесу, так і поза ним, як на обов'язкових засадах, так і за добровільного волевиявлення сторін спору. Всі вони з різною мірою ефективності забезпечують зниження навантаження на суддів і не завжди можуть бути використані в публічно-правовій сфері.

Сьогодні проблематика позасудового врегулювання публічно-правових спорів розвивається здебільшого практичними працівниками. Зокрема, дві області України, у тому числі Одеська область, проводять експеримент із досудового врегулювання публічно-правових спорів при окружних адміністративних судах із залученням судді як медіатора. Така форма позасудового врегулювання спору має значні відмінності від традиційного розуміння процедури медіації, проте

забезпечує одночасно професійність пошуку можливих способів врегулювання спору й незацікавленість, безсторонність, нейтралітет стосовно справи та всіх учасників спору особи, яка здійснює цю процедуру. Отже, нині серед усього різноманіття примирювальних процедур базовою обрано досудовий порядок врегулювання спорів, віднесених до справ адміністративної юрисдикції, який здійснюється професійним суддею адміністративного суду, але становить самостійну, відокремлену, не пов'язану із судочинством процедуру, як один із найбільш демократичних, гуманістичних інструментів врегулювання публічно-правових спорів. При цьому експеримент, що проводиться, дозволить визначити «слабкі місця» цієї процедури та допоможе сформулювати теоретичне й нормативне підґрунтя для формування примирювальної процедури, адаптованої до специфіки публічно-правової сфери. Нагальною потребою для становлення цієї інституції є розробка теоретичних засад проведення процедури врегулювання спору, передусім принципів, на яких вона має здійснюватися, чітке визначення меж застосування досудового врегулювання публічно-правового спору.

Метою статті є визначення основоположних засад досудового врегулювання публічно-правових спорів та визначення змісту принципів цієї процедури. Досягнення поставленої мети передбачає з'ясування сутності досудового врегулювання публічно-правових спорів, формування засадничих ідей здійснення цієї процедури стосовно справ адміністративної юрисдикції, визначення співвідношення принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів, принципів адміністративного судочинства й принципів медіації, а також характеристику визначених принципів.

Питання принципів у праві, зокрема процесуальних принципів, глибоко опрацьовані та деталізовані Е. Александровим, С. Алексєєвим, М. Байтиним, В. Барановим, Г. Борисовим, А. Васильєвим, В. Ведяхіним, Н. Вопленко, В. Карташовим, В. Лазарєвим, Р. Лівшицем, А. Малько, М. Марченко, А. Павлушиною, П. Рабінвичем, Є. Скурко, А. Черданцевим, Б. Шейндлиним, М. Штефаном, Л. Явичем.

Проблематика офіційного врегулювання спору як альтернативи судового процесу все частіше стає предметом наукових пошуків вчених-правників. Поширеність узгоджувальних, примирювальних процедур є показником рівня демократичного розвитку суспільства, саме тому найбільш значимі теоретичні напрацювання в цій сфері належать юристам-представникам західної правової традиції: Б. Майєрсону, С. Куперу, Г. Брауну, А. Марроту. В Україні питання медіації (посередництва) входять до кола наукових інтересів передусім вчених цивілістичного напрямку: І. Балюка, В. Беяневича, Є. Борисової, І. Бурової, Є. Виноградова, С. Домбровського, Є. Іванова, О. Іванченко, С. Курильова, О. Львова, О. Носирева, О. Павлової, М. Паладія, І. Побірченка, Д. Притики, Ю. Притики, Г. Тимченка, М. Титова, В. Чернадчука, Т. Шевелевої, В. Щербини, В. Яркова та ін. Окремі питання досудового врегулювання адміністративних спорів висвітлені в працях Л. Юхненко, М. Мельника, Л. Лічмана.

Варто відзначити, що на сьогодні питання досудового врегулювання публічно-правових спорів є *terra incognita* не лише для теоретиків права, адже на законодавчому рівні це питання також не врегульовано. Так, певне уявлення про

можливе бачення законодавцем процесу досудового врегулювання публічно-правових спорів може дати проект Закону України «Про медіацію» [8]. Водночас навіть за умови прийняття наведеного законопроекту в первісному вигляді він не стане єдиним джерелом нормативної бази досудового врегулювання публічно-правових спорів, оскільки саме у сфері адміністративної юстиції третьою стороною, яка допомагає вирішити спір, сприяючи виробленню добровільної угоди між конфліктуючими сторонами, є суддя адміністративного суду.

Певні «відправні точки» формування принципів досудового врегулювання публічно-правового спору можна визначити на підставі аналізу примирного порядку здійснення цієї процедури, виробленого з метою забезпечення експериментальної діяльності Одеського окружного адміністративного суду, а також систематизації перших практичних результатів цього експерименту. Водночас ця інформація не буде абсолютизуватися, а розглядатиметься з точки зору значення для формування нового для сфери адміністративної юстиції інституту.

Передусім слід зазначити, що процедура досудового врегулювання спору не є обов'язковою й застосовується виключно за бажанням сторін. Запровадження досудового врегулювання спорів щодо справ адміністративної юрисдикції постає з концептуального визнання можливості примирення сторін публічно-правового спору, що закріплено в ст. 113 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Принцип добровільності узгодження позицій сторін спору повною мірою реалізується як на стадіях підготовчого провадження, розгляду й вирішення спору, так і на досудовому врегулюванні спору.

Зазначимо, що в країнах англосаксонського права, таких як Велика Британія та США, існують категорії справ, за якими є обов'язковим досудове врегулювання спору. Водночас в Україні наукові дискусії щодо добровільності будь-яких позасудових способів врегулювання правових спорів перейшли в інше русло після оприлюднення Конституційним Судом України однозначної позиції щодо неможливості будь-якого обмеження права на судовий захист. Добровільність процедури досудового врегулювання публічно-правового спору значно знижує потенціал щодо зменшення навантаження на адміністративні суди, але, враховуючи її незначну формалізацію, швидкість, безоплатність та відсутність негативного впливу на можливе судове врегулювання спору, забезпечить формування сталого відсотка справ, вирішених таким чином.

Метою процедури досудового врегулювання є досягнення таких результатів, від яких за можливості виграли б усі учасники спору без звернення до адміністративного суду й здійснення провадження у відповідній формі. Позасудові процедури вигідні для сторін, оскільки, не обмежуючи доступу до правосуддя, їхні результати можуть бути орієнтиром перспективи судового вирішення справи. Водночас цінність досудового врегулювання спору полягає насамперед у спроможності врегулювати спір та впорядкувати публічно-правові відносини. Саме тому особливого значення в цьому контексті набуває юридичне закріплення угоди за наслідками процедури досудового врегулювання публічно-правових спорів, яка здійснюється на основі ч. ч. 3, 4 ст. 113 КАС України [4]. Фактично вказані положення КАС України встановлюють обов'язок сторін дотримуватися угоди про примирення

й гарантії його виконання. Саме тому угода про результат досудового врегулювання спору шляхом примирення сторін зводиться до визначення суду про припинення провадження за результатами примирення сторін. При цьому результат переговорів також фіксується рішенням суду і є обов'язковим для виконання всіма учасниками переговорів. У літературі обґрунтовується позиція, що в іншому випадку буде відсутня гарантія реального виконання досягнутої угоди між сторонами в переговорах із досудового вирішення спору [10].

Самостійність процедури досудового врегулювання публічно-правового спору підкреслює її особливий характер. Жодної прив'язки до судового процесу у вигляді попередньої стадії не існує, оскільки забезпечується можливістю звернення до суду з тотожним позовом у будь-якому випадку, незалежно від результатів досліджуваної процедури. Окрім того, інформація, розкрита під час досудового вирішення спору, є суворо конфіденційною, адже ніхто з учасників цих переговорів не має права розголошувати відомості та факти, про які йому стало відомо. Більше того, якщо позитивний результат не досягнуто, то документи та матеріали переговорів, що відбулися, за згодою сторін або підлягають знищенню, або повертаються сторонам, але ні в якому разі не потрапляють до суду, який потім може розглядати спір.

Виходячи з окреслених базових особливостей процедури досудового врегулювання публічно-правового спору можна визначити основоположні засади здійснення цієї процедури. Під принципами в літературі розуміють основане, вихідне положення якої-небудь наукової теорії, ідеологічного напрямку тощо; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; переконання, норма, правило, яким керуються хто-небудь у житті, поведінці, канон [6, с. 714; 2, с. 941]. У галузевих науках поширеним є такий підхід: «...принципами кожної галузі права є лише такі його керівні ідеї, які отримали закріплення в нормах права» [1, с. 13]. Це твердження цілком відноситься й до принципів адміністративного процесу. Водночас принципи процедури досудового врегулювання публічно правових спорів, які мають безпосереднє значення саме для адміністративного процесуального права, зважаючи на відокремленість від провадження в адміністративному суді, мають бути врегульовані окремим актом, а не зафіксовані в КАС України. Поширений у літературі поділ принципів, які визначають здійснення правосуддя, на організаційні та функціональні [9, с. 29] також може бути застосований щодо принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів, які переважно належать до групи функціональних принципів.

Під час визначення принципів досудового врегулювання спорів варто виходити з визначення, запропонованого Ю. Притикою: «Принципи медіації – це вихідні й визначальні правові ідеї, положення та засади, які становлять процедурне та організаційне підґрунтя здійснення процедури медіації й спрямовані на ефективне, взаємоприйнятне, законне розв'язання конфлікту між учасниками спору» [7, с. 88]. Виходячи з того, що медіація є подібною за своєю правовою природою до процедури досудового врегулювання спорів, а принципи є вихідними положеннями та засадами того чи іншого явища, принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів можна визначити як основні положення та вихідні засади, що становлять

організаційно-правове підґрунтя здійснення процедури досудового врегулювання спорів, спрямовані на ефективне, всебічне, взаємоприйнятне, законне розв'язання конфлікту між учасниками публічно-правового спору.

Загальновизнаний поділ принципів права на загальноправові, міжгалузеві та галузеві може бути застосований й під час формування системи принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів, до якої, відповідно, відносяться такі: а) загальноправові принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів; б) спеціальні принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів; в) конкретні принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів.

Загальноправові принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів характеризуються тим, що вони відносяться до всієї правової системи й впливають на всі галузі, підгалузі та інститути права в цілому та на досудове врегулювання спорів зокрема, адже така процедура є одним із правових явищ сучасності. До таких принципів можна віднести класичні: демократизм, гуманізм, соціальна справедливість, законність, кореляція прав та обов'язків, невід'ємність природних прав людини, вища цінність людського життя, пріоритетність норм міжнародного права, вища сила Конституції України, верховенство права, законності тощо. Можна погодитися з твердженням, що всі названі принципи певною мірою становлять моральне підґрунтя розвитку й функціонування будь-яких правових інститутів та механізмів [5, с. 14]. Загальноправові принципи, з одного боку, відображають об'єктивні властивості права, що обумовлені закономірностями розвитку суспільства, а з іншого – втілюють суб'єктивне сприйняття всіма членами суспільства, їхні моральні та правові погляди, відчуття, вимоги, які знаходять свій вираз у різноманітних правових вченнях, теоріях, напрямках праворозуміння [7, с. 90].

До спеціальних принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів слід відносити такі вихідні засади: незалежність особи (судді-медіатора), що здійснює процедуру врегулювання спору, охорони честі й гідності особистості, недоторканності особистості; диспозитивність; рівність сторін спору перед законом; принцип об'єктивної істини; безпосередність дослідження доказів, оцінки доказів за внутрішнім переконанням, допустимості й належності доказів; всебічність, повнота й об'єктивність дослідження всіх матеріалів справи; дотримання вимог використання державної мови; дотримання процесуальної форми тощо.

Принципи, що властиві власне процедурі досудового врегулювання публічно-правових спорів, тобто конкретно-правові, формуються на засадах синтезу принципів адміністративного судочинства та медіації як інституту приватного права. Пріоритетами досудового врегулювання спорів є такі: 1) альтернативність самостійного вирішення спорів сторонами за допомогою судді; 2) добровільність; 3) конфіденційність; 4) незалежність та неупередженість судді; 5) гнучкість процедури; 6) пошук компромісу в позиціях сторін; 7) економія часу; 8) безкоштовність процедури [3]. Саме ці позиції мають бути покладені в основу формування системи конкретно-правових принципів досліджуваної процедури.

Зміст принципу добровільності полягає в наявності в сторін права особистого волевиявлення щодо проведення процедури досудового вирішення спору та свободи її припинення на будь-якому етапі процедури досудового врегулювання публічно-

правових спорів. На відміну від правосуддя, здійснюваного в адміністративних судах, ніхто не може примусити сторін до участі в досудовому врегулюванні спору. У зміст цього принципу також включається й правомочність сторін приймати будь-які рішення щодо розв'язання конфлікту тільки за взаємною згодою. Реалізацією цього принципу є обов'язок судді-медіатора на початку процедури досудового врегулювання спору встановити факт добровільності й особистого волевиявлення на участь усіх сторін процедури. Слід зазначити, що принцип добровільності визначає не лише звернення до альтернативної досудової процедури, а послідовно реалізується на всіх її етапах. Так, сторони публічно-правового спору, який вирішується засобами досудового врегулювання спору, самостійно приймають рішення про зміну формату або припинення цієї процедури. Також сторони лише з доброї волі можуть прийняти ту чи іншу пропозицію, погодитися з тією чи іншою домовленістю.

Принцип процесуальної рівності сторін у процедурі досудового врегулювання публічно-правового спору формується з урахуванням наявності мінімальних формальних вимог щодо її оформлення, а також з урахуванням наявності суб'єкта владних повноважень. Не можна повною мірою переносити специфіку балансу процесуальних можливостей сторін, виробленого для адміністративного судочинства, оскільки звернення сторін спору до альтернативного способу регулювання спору свідчить про їхні конструктивні наміри та мінімізацію конфронтації. Основний тягар забезпечення процесуальної рівності сторін лягає на суддю-медіатора, який повинен стежити за тим, щоб жодна зі сторін не була обмежена у своїх правах, щоб кожній зі сторін була надана можливість висловитися й представити своє бачення ситуації, відомості, які вона вважає важливими. Сторонам надаються однакові права висловлювати свої думки, зауваження, визначати порядок денний, оцінювати прийнятність пропозицій та умов примирення.

Як вже зазначалося, посередником під час здійснення процедури досудового врегулювання публічно-правового спору між конфліктуючими сторонами є спеціальний суддя – суддя-медіатор, який сприяє спілкуванню сторін, допомагає їм глибше зрозуміти свої позиції та інтереси, підводить учасників конфлікту до ефективного шляху вирішення проблеми, надаючи їм можливість самостійно прийняти рішенням шляхом взаємних поступок. При цьому необхідно зазначити, що суддя діє в інтересах усіх учасників процесу. Владні повноваження судді-медіатора суттєво обмежені, хоча він має право припинити процедуру, роз'яснивши сторонам причину свого рішення. Із цього постає принцип нейтральності й незацікавленості, який полягає в тому, що суддя-медіатор повинен виконувати свої обов'язки неупереджено, ґрунтуючись на обставинах справи, враховуючи думку сторін, не нав'язувати їм прийняття певного рішення. У досліджуваній процедурі суддя зобов'язаний забезпечувати рівну участь сторін у переговорах. Гарантією незалежного й неупередженого ставлення судді-медіатора є право кожної зі сторін заявити відвід під час подальшого розгляду їхнього спору в судовому порядку. Суддя-медіатор може відмовитись від ведення процедури (самовідвід) у випадку появи обставин, що обумовлюють його зацікавленість у вирішенні справи на користь однієї зі сторін.



Варто відзначити, що нейтралітет судді-медіатора не обмежується лише відстороненням від інтересів сторін. Значення нейтралітету для процедури досудового врегулювання публічно-правових спорів охоплює також нейтральне ставлення до існуючих варіантів вирішення спорів. У цьому контексті важливим є вирішення питання про межі повноважень судді-медіатора у випадках домовленостей, які, очевидно, порушують чи суттєво обмежують права й інтереси однієї зі сторін. У європейських країнах досвідчені посередники не користуються тактикою «твердого тиску», оскільки вона часто призводить до протилежного результату, а також суперечить одній з основних ознак примирювальної процедури, згідно з якою основна роль у врегулюванні спору належить учасникам конфлікту.

Неупередженість і незалежність судді-медіатора являють собою два взаємопов'язані принципи. Суддя повинен бути незалежним від сторін як прямо, так і опосередковано, не залежати від результату процедури досудового врегулювання публічно-правового спору. Зазначимо, що в класичній медіації медіатор, щоб не втратити неупередженість і не чинити тиску на сторони, навіть не пропонує власні варіанти вирішення проблеми.

Важливим принципом досудового врегулювання публічно-правових спорів, на нашу думку, є принцип конфіденційності – найбільш складний у своїй практичній реалізації та застосуванні принцип.

У світовій практиці існує кілька десятків різних видів примирних процедур, до яких відносяться переговори, посередництво, арбітраж, посередництво-арбітраж, примирливе провадження, міні-суд, незалежна експертиза зі встановлення фактичних обставин справи, омбудсмен. Визначається, що збереження конфіденційності є найважливішим у процесі вирішення спорів. Так, вихідним міжнародно-правовим документом у сфері медіації є Типовий закон про міжнародну комерційну узгоджувальну процедуру, прийнятий Комісією ООН із права міжнародної торгівлі в 2002 р., у якому закріплено базовий принцип цієї узгоджувальної процедури – принцип конфіденційності. Цей принцип також відображено в Законі Республіки Молдова «Про медіацію» від 14.06.2007 р., Законі Російській Федерації «Про медіацію».

Конфіденційність є базовим принципом проведення досудового вирішення спорів, а її зміст полягає в тому, що інформація, отримана під час здійснення такої процедури, є конфіденційною й не може бути розголошена суддею без попередньої згоди сторін. Окрім того, конфіденційність означає, що і сторони, і суддя-медіатор беруть на себе зобов'язання не розголошувати інформацію, що належить до процедури медіації, якщо інше не встановлено законом або угодою сторін. Таким чином, сторони та суддя-медіатор обмежені в праві висловлюватися про те, що відбувалося під час процедури медіації, вони не можуть посилалися в суді на інформацію, що стала їм відома в процедурі досудового вирішення спору. Крім того, через конфіденційність працівники адміністративного суду, на яких покладені зобов'язання забезпечити явку учасників, не вправі розголошувати відомості, які стали доступними в ході досудового врегулювання адміністративного спору. Складовими елементами цього обов'язку відповідних посадових осіб та працівників суду є обов'язок забезпечити закритість інформації, представленої в адміністративний

суд, обов'язок відмовити будь-якій особі, яка не є учасником процедури досудового врегулювання спору, у наданні такої інформації, обов'язок не розголошувати інформацію за власною ініціативою.

Таким чином, принцип конфіденційності щодо процедури досудового врегулювання публічно-правових спорів передбачає, по-перше, що суддя-медіатор не має права розголошувати відомості, які стали відомими йому в ході досудового розгляду, без згоди сторін або їхніх правонаступників; по-друге, що факти, які стали відомі сторонам у ході досудового врегулювання адміністративного спору, не повинні бути розголошені в подальшому; по-третє, досудове врегулювання адміністративних спорів – це непублічна, негласна процедура, а принцип конфіденційності – це міра збереження в таємниці інформації, яка була залучена в процес розгляду спорів [5, с. 13].

Конфіденційність за загальним правилом виключає гласність розгляду. Якщо сторони не передбачають іншого, досудовий розгляд з огляду на закон має бути закритим. Ніякі треті особи (включаючи журналістів, представників громадськості) не вправі вимагати забезпечення їхньої присутності на досудовому врегулюванні адміністративного спору або доступу до матеріалів справи, що вирішується. Що стосується кола осіб, які мають право бути присутніми під час процедури досудового врегулювання адміністративного спору, то до таких належать, звичайно, суддя-медіатор та учасники досудового розгляду.

Щодо такого важливого аспекту конфіденційності, як закритість або відкритість досудового врегулювання адміністративного спору, то вважаємо, що норма про характер судового розгляду визначається самими учасниками спору. І в цьому сенсі закритий характер досудового врегулювання адміністративного спору не є обов'язковим правилом для сторін. Вважаємо, що учасники досудового врегулювання адміністративного спору володіють правом самостійно визначати, буде засідання відкритим або закритим.

При цьому потрібно зазначити, що конфіденційність поширюватиметься на всі стадії досудового врегулювання публічно-правових спорів і навіть виходитиме за межі встановлених процедур. Правила конфіденційності, тобто закритості, обов'язкові як під час підготовки справи, так і під час процедури примирення. Крім того, правило конфіденційності поширюється й на подальше використання отриманої інформації в ході врегулювання спору.

Таким чином, конкретно-правовими принципами досудового врегулювання адміністративних спорів є такі: принцип добровільності, принцип рівності, принцип нейтральності та незацікавленості (неупередженості) й принцип конфіденційності. Окрім зазначених принципів, досудове врегулювання спорів має ґрунтуватися на засадах справедливості, добросовісності та розумності.

### *Література*

1. Алексеев В.Б. Конституционные принципы организации и функционирования прокурорского надзора / В.Б. Алексеев // Вопросы теории управления в органах прокуратуры : сб. науч. тр. – М. : НИИ Ген. прокуратуры Российской Федерации, 1997. – С. 13–21.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпін'я : ВТФ «Перун», 2001. – 1140 с.



3. Інформація для досудового врегулювання спорів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://adm.od.court.gov.ua/sud1570/menu3/dewewewe>.
4. Кодекс адміністративного судочинства : Закон України № 2747-IV від 06.07.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2747-15/page4>.
5. Курочкин С.А. Понятие и система принципов третейского разбирательства / С.А. Курочкин // Арбитражный и гражданский процесс. – 2005. – № 11. – С. 13–14.
6. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. – К. : Аконіт, 1999–. – Т. 3 : О–Р. – 1999. – 928 с.
7. Притика Ю.Д. Зміст та класифікація принципів медіації / Ю.Д. Притика // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2010. – № 10. – С. 86–93.
8. Про медіацію : Проект Закону України № 2425а-1 від 03.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=47710](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47710).
9. Советское гражданское процессуальное право / под ред. М.А. Гурвича. – М. : Наука, 1964. – 547 с.
10. Стефанов С.С. До суда можно не доводить / С.С. Стефанов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vo.od.ua/rubrics/pravo-i-nalogi/25551.php>.
11. Штефан М.Й. Конституційні основи правосуддя / М.Й. Штефан, Р.Г. Кочарянець. – К. : Наук, думка, 1982. – 228 с.

### Анотація

**Ківалов С. В.** До питання визначення принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів. – Стаття.

Статтю присвячено формуванню основоположних засад досудового врегулювання публічно-правових спорів, віднесених до юрисдикції адміністративних судів. Окреслено систему принципів досудового врегулювання публічно-правових спорів, охарактеризовано їхні види та визначено зміст конкретно-правових принципів досліджуваної процедури. Увагу акцентовано на змісті принципів нейтральності та незацікавленості, рівності, добровільності та конфіденційності процедури.

**Ключові слова:** адміністративне судочинство, досудове врегулювання публічно-правових спорів, медіація, принципи досудового врегулювання публічно-правових спорів, принципи конфіденційності, нейтральності, добровільності.

### Аннотация

**Кивалов С. В.** К вопросу определения принципов досудебного урегулирования публично-правовых споров. – Статья.

Статья посвящена формированию базовых основ досудебного урегулирования публично-правовых споров, отнесенных к юрисдикции административных судов. Определена система принципов досудебного урегулирования публично-правовых споров, охарактеризованы их виды и содержание конкретно-правовых принципов исследуемой процедуры. Внимание акцентировано на содержании принципов нейтральности и незаинтересованности, равенства, добровольности и конфиденциальности процедуры.

**Ключевые слова:** административное судопроизводство, досудебное урегулирование публично-правовых споров, медиация, принципы досудебного урегулирования публично-правовых споров, принципы конфиденциальности, нейтральности, добровольности.

### Summary

**Kivalov S. V.** On the determination of the principles of pre-trial settlement of public law disputes. – Article.

Article is devoted to the formation of the basic foundations of pre-trial settlement of public law disputes referred to the jurisdiction of the administrative courts. The system of pre-trial settlement of the principles of public law disputes are characterized by their types and content specific legal principles study procedures. Puts more emphasis on the content of the principles of neutrality and disinterestedness, equality, voluntariness and confidentiality procedures.

**Key words:** administrative proceedings, pre-trial settlement of public law disputes, mediation, pre-trial settlement principles of public law disputes, principles of confidentiality, neutrality, voluntariness.